

den vorm die vervliedt, de kleur die zich oplost, maar hij biedt in dit alles iets dat men monumentaal zou kunnen noemen. De breedheid der vormduiding, de vastheid en evenwichtigheid der tegen elkaar gezette kleurvlakken, de eenheid bij zooveel rijkdom van nuances, de diepte der hoofdkleuren, die altijd de lichtere, klaterende dragen, dit alles doet zijn schilderijen reiken tot het meest monumentale wat binnen het begrip van impressionistische kunst denkbaar is. Verbeelder van het moderne, vliedende, sterk geaccentueerde leven, blijft hij bedeed met de sonoorheid van ouder meesters, en wij kunnen niet

ver van de waarheid zijn, als wij in hem den grootsten schilder, als schilder, van de 19e eeuw zien. De tentoonstelling, die ter gelegenheid van zijn 60sten verjaardag uit de „stock” van Van Gogh bijeengebracht is, laat een bescheiden deel zien van zijn ontzagwek-

kend oeuvre, maar het is met zorg gekozen en brengt ons de beste zijde van dit nog niet overtroffen schildersgenie in herinnering. Er zijn cavalerie- en artilleriestukken, op heidevelden en landwegen, er zijn Amsterdamsche grachten, enkele koppen en figuren.

Een stuk, dat een hoefsmederij te zien geeft, waar het paard van een militair beslagen wordt, is blijkbaar uit een vroeger periode, de manier is nog eenigszins vertellend. Men herinnert zich, dat Breitner begon met op Rochussen's spoor door te gaan, en dat hij dezen steeds als tekenaar is blijven waardeeren; toch hoeveel meer gevoel, waarneming en breedheid vertoonde

hij reeds toen. In de buiige lucht is fijne romantiek, een lichtstraal boven door de open deur achter gezien, staat wonderlijk blikkerend in het donker. Het gele jakje van een der vrouwen, die met den wachtenden trompetter praten, en het instrument van den man zelf, zijn prachtig van tegenstelling, sterk van kleur en toch opgenomen in den toon. Men ziet, hoe de schilder voor Vermeer voelde, hoe hij de kracht en blondheid toch van dat gele jak savouereerde, men ziet ook in de compositie, in de teekening, verwantschap aan Fransche meesters: iets van Daubigny, van Daumier, zelfs van

Decamps. Hoeveel rijkdom van gegevens in dit eene stuk, die prachtige paardenkop, dien smid aan het werk; — welk een tekenaar doet zich er in kennen. En dan komendie andere militaire stukken: van huzaren tegen een donkere lucht op een boschweg, of gele ridders,

G. H. BREITNER. DE WINDSTOOT.

met hun blauwgrijze en fel-blauwe pakken, hun beremutsen op roodbruine paarden tegen de bronzen en rosse heiden of tegen grijsblonde heuvels, waarboven bijna schelle luchten. Hoe heeft hij ooit zulk een weelde van sterke kleur en harmonie kunnen brengen, en bij dit alles nog zoo den zit, de houding, ja de karakteristiek der ruiters kunnen treffen. Zie verder die Reguliersgracht met deforsch aangezette figuren op den voorgrond, en de parelende grijzen van den achtergrond en het royaal aangegeven houtwerk der huizen. En het meisje met de rose jurk op den divan, tegen bonte kussens, op die prachtige aquarel, die ook op Arti was, en het rijke